

Atatürkçü Eğitim

Nurettin ERGEN (*)

Atatürk, yurdumuzu düşmanlardan kurtarıp ulusal bağımsızlığı sağladıktan sonra, toplumun yapısını değiştirecek önlemler üzerinde durdu. Bu önlemlerin başında da «eğitim» vardı. Çünkü O, toplumun başarısının, ancak eğitimle mümkün olabileceğini biliyor ve yeni Türk insanının yaratılması için çok önceden şu sözleri söylüyordu :

«...En önemli en esası nokta eğitim sorunudur. Eğitimidir ki bir ulusu ya özgür, bağımsız, şanlı, yüksek bir toplum olarak yaşatır; ya da bir ulusu, tutsaklık ve sefilliğe bırakır.»

Kurulan yeni Türkiye Cumhuriyetinin kollanması, oluşan yeni toplumsal kurumların yaşatılması, yapılan devrimlerin korunması, kalkınmanın aralıksız sürdürülmesi, hiç kuşkusuz «eğitim» olgusuyla gerçekleştirilebilirdi. Türkiye'nin ve Türk Cumhuriyetinin geleceği, OKUL - ÖĞRETMEN ve GENÇLİĞE bağlıydı. Çağdaş ve demokratik toplumun günden güne değişen gereksinimleri, ancak, eğitimin bu öğelerine önem vermekle gerçekleştirilebilirdi. Cumhuriyet rejimi ve Atatürk ilkeleri, bir yaşam biçimi olarak, ancak bu yolla topluma kazandırılabilirdi.

(*) Türkçe öğretmeni, Eğitim Bilim Uzmanı.

Atatürk döneminin ulusal eğitim ilkelerini şöylece özetlemek olasıdır (1) :

1. Bilisizliği gidermek : Kültür işinde, her gün daha çok çocuk ve yurttaş okutup yetiştirmek,
2. Kuvvetli cumhuriyetçi, ulusçu, halkçı, devletçi, layik ve devrimci yurttaş yetiştirmek,
3. Düşünsel ve bedensel gelişmeye önem vermek,
4. Eğitim ve öğretimde güdülecek yol : Bilgiyi, yurttaşa, gerçek yaşamda, başarı elde ettiren bir aygıt haline getirmek,
5. Eğitimi, her türlü boş inançlardan kurtarmak, yabancı düşüncelerden uzaklaştırmak, üstün kılmak,
6. Her eğitim ve öğretim kurumunda, öğrencilerin girişimlerini kırmamak, onlara sevecenlikle yaklaşmak,
7. Öğrencileri, samimi bir ahlâk anlayışına alıştırmak, bir başka deyişle içtenlikli kılmak,
8. Öğrencilerde güven duygusu geliştirmek,
9. Ulusal varlığa zarar verecek tüm akımlara karşı dayanımı artırmak,
10. Türk dilinin ulusal, kusursuz, tam bir dil olmasını sağlamak...

Bu ilkelerde de görüleceği üzere, Atatürk'ün eğitime ilişkin görüşlerinde; temelde, halkçılık vardır, insancılık vardır, halkın kendi benliğine sahip çıkması vardır, akılcı ve bilimsel bir yaklaşım vardır...

Atatürk'ün 1 Kasım 1937 tarihinde, Türkiye Büyük Millet Meclisindeki şu sözleri de, Milli Eğitim Politikamızın ne olması gerektiğini açıkça ortaya koymaktadır :

(1) Kâzım Nami Duru, **Kemalist Rejimde Öğretim ve Eğitim**, Ankara, 1938, s 9 - 10.

«Arkadaşlar, büyük davamız, en uygar ve en zengin ulus olarak varlığımızı yükseltmektir. Bu, yalnız kurumlarında değil, düşüncelerinde temelli bir devrim yapmış olan büyük Türk ulusunun dinamik idealidir. Bu ideali en kısa zamanda başarmak için fikir ve hareketi beraber yürütmek mecburiyetindeyiz. Bu teşebbüste başarı, ancak türeli bir planla ve en rasyonel tarzda çalışmakla mümkün olabilir. Bu nedenle, okuyup yazma bilmeyen tek vatandaş bırakmamk; ülkenin büyük kalkınma savaşının ve yeni çatısının istediği teknik elemanları yetiştirmek, memleket davalarının ideolojisini anlayacak, anlatacak, kuşaktan kuşağa yaşatacak birey ve kurumları yaratmak; işte bu önemli ilkeleri en kısa zamanda temin etmek, Milli Eğitim Bakanlığının üzerine aldığı büyük ve ağır mecburiyetlerdir...»

Atatürk'ün, Türk ulusuna bir vasiyeti niteliğindeki bu buyruğu, 1984 yılında da geçerliğini ve güncelliğini korumakta, bizlere de büyük ışık tutmaktadır. O, koyduğu ilkelerle, ulusumuza çağdaşlaşma yolunu açmıştır; Türk toplumunu, uygarlık alanına dayadığı merdivenden geçirmenin yöntemlerini bulup çıkarmıştır. Yaşadığı çağın yüzlerce yıl gerisine düşürülmüş olan ulusumuzu, ortaçağ karanlığından kurtarmıştır. Bunun bilincine varmak, O'nun gösterdiği yolu, içimize sindirmek ve Atatürk'çü çizgide zaman - zaman görülen sapmaların, ulus olarak bizlere neler kaybettiğini düşünmek zorundayız.

Atatürk, tam bağımsızlıktan yana ve barışçıdır. Bilimi, çağdaş uygarlığı ve özgürlüğü savunur. İnsanın, insan gibi yaşamasını ister. Bizlere düşen görev, O'nun ülke ve toplum yararına olan bu görüşlerini benimsemek ve bu yolda ilerlemektir.

Atatürk, toplumu yetiştiren öğretmene büyük değer vermiş, onlardan, Cumhuriyeti koruyacak, onu yaşatacak nitelikli gençler yetiştirmelerini istemiştir. Bunun için de Atatürk'ün bizlere verdiği bu görevleri yerine getirmede, Türk toplumunun hangi koşullardan nereye geldiğini belgeleyen söylev ve demeçlerinde verilmiş istenenleri, tam anlamıyla öğrenmemiz ve öğretmemiz gerekmektedir.

Yetişmekte olan insanımızı daha nitelikli kılmak için her türlü çareye başvurmalıyız. Bilimsel araştırmalardan yararlanmalı, toplumumuza uygun yeni eğitim modelleri üzerinde durmalıyız. Eğitim dizgemizi, çağdaş eğitimin ışığı altında, gerek içerik, gerekse biçim yönlerinden incelemeli ve kendimize özgü bir eğitim modeli yaratmalıyız. Başöğretmen Atatürk'ün özlem duyduğu bir eğitim düzenini mutlaka kurmalı, ulusça O'nun ilkeleri etrafında toplanmalı, gösterdiği ışıklı yolu, kendimize kılavuz yapmalıyız. Çünkü Atatürk ne demişse, ne yapmışsa; bu ulus ve bu yurt için gerekeni söylemiş ve yapmıştır. Görüş ufku çok geniştir. Yıllardan beri ardı sıra gelen olaylar, hep O'nun çok önceden iyi ve doğruyu gördüğünü, çok iyi ve doğru düşündüğünü, çok iyi ve doğru söylediğini göstermiştir (2).

Atatürk'ün halkçılık anlayışından güç alan Cumhuriyet dönemi eğitim atılımları ve uygulamaları, bugün yeni boyutlar kazanmıştır. Eğitim, Atatürk dönemine göre bugün daha karmaşık bir yapıya bürünmüştür. Nicel yönden eğitim istemi artmış, ancak okullaşmanın yetersizliği, eğitim planlamasının sağlıklı olmayışı nedeniyle bu istem karşılanamaz hale gelmiştir. Hatta kırsal kesimde bulunan ve zorunlu öğrenim çağında olan birçok çocuğumuz, bugün öğrenim olanağından yoksundur. Azımsanmayacak derecede yurttaşımız, bilgisizliğin karanlığı içindedir. Atatürk'ün doğumunun 100. yılında girişilen okuma - Yazma Seferberliği de, bu karanlık tabloyu ortadan kaldıramamıştır. Özetle, Atatürk'ün başlattığı halkçı eğitim, henüz tamamlanamamıştır. Cumhuriyetin ilk yıllarındaki eğitim coşkusu, yeterince sürdürülememiştir. O halde ne yapmak gerekmektedir?

- Atatürk'ün halk kitesini bilisizlikten kurtarma çabalarını inatla ve kendi döneminin coşkusuyla yeni baştan ele almak gerekmektedir.
- Eğitimbilimin verilerine dayalı olarak kısa, orta, uzun vadeli bir eğitim planlaması yapmak gerekmektedir.

(2) Duru, Aynı, s. 141.

- Gençliği, aydını ve halk kesimini, Cumhuriyet ülküleri etrafında toplayacak yeni bir eğitim ortamının yaratılması gerekmektedir.

Bugün ülkemizde, yukarıda belirtilen bu üç noktayı yerine getirebilecek insan gücü ile parasal kaynaklar artık vardır. Yeter ki Cumhuriyetimizin ilk yıllarında yaşanan o coşkulu günlere dönelim. Bilimin yol göstericiliğinde sorunlara eğilelim. Yönetici, uzman, uygulayıcı üçlemine, birbirinden güç alır duruma getirelim!..

Baylar, ulusal eğitimin ne demek olduğunu bilmekte artık bir karışıklık kalmamalıdır. Bir de ulusal eğitim temel olduktan sonra onun dilini, yöntemini, araçlarını da ulusal yapmak zorunluğu tartışmasız kabul edilmelidir. Ulusal eğitim ile ilerletilmek ve yüceltilmek istenen genç beyinleri bir taraftan da paslandırıcı, uyuşturucu, hayali fazlalıklarla doldurmaktan dikkatle kaçınmak gerekir.

(Atatürk, Eylül 1924, S.D. II)
